

**СТАТИСТИЧКИ ПРОГРАМ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
ЗА ПЕРИОД 2026-2029. ГОДИНА**

Стратешка платформа

Нацрт

Бања Лука, октобар 2025. године

СКРАЋЕНИЦЕ

АПИФ	Агенција за посредничке, информатичке и финансијске услуге
БД	Брчко Дистрикт
БДВ	Бруто домаћа вриједност
БДП	Бруто домаћи производ
БиХ	Босна и Херцеговина
БХАС	Агенција за статистику БиХ
ГП БиХ	Гранична полиција БиХ
ЕЗ	Европска заједница
ЕРС	Електропривреда РС
ЕУ	Европска унија
ЗЗЗ РС	Завод за запошљавање РС
ЗЗКИПН	Завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђења
ЗОО РС	Завод за образовање одраслих РС
ИЈЗ РС	Институт за јавно здравство РС
ИКТ	Информационо-комуникационе технологије
ЈЛС	Јединице локалне самоуправе
КД БиХ	Класификација дјелатности БиХ
КМ	Конвертибилна марка
МБ БиХ	Министарство безбједности БиХ
МЗСЗ РС	Министарство здравља и социјалне заштите РС
МИП БиХ	Министарство иностраних послова БиХ
МНРВОИД РС	Министарство за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво РС
МП РС	Министарство правде РС
МПК РС	Министарство просвјете и културе РС
МРБИЗ РС	Министарство рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске
МУП РС	Министарство унутрашњих послова РС
МУЛС РС	Министарство управе и локалне самоуправе РС
МФ РС	Министарство финансија РС
НИП БиХ	Номенклатура индустријских производа БиХ
ПУ РС	Пореска управа РС
РЗС	Републички завод за статистику
РХМЗ	Републички хидрометеоролошки завод
СПР	Статистички пословни регистар
УИО БиХ	Управа за индиректно опорезивање БиХ
УН	Уједињене нације
ФБиХ	Федерација Босне и Херцеговине
ФДЗ РС	Фонд дјечије заштите РС
ФЗО РС	Фонд здравственог образовања РС
ФЗС	Федерални завод за статистику
ЦБ БиХ	Централна банка БиХ
AGA	Прилагођена општа процјена (енгл. Adopted Global Assessment)
CAF	Заједнички оквир за процјену

CAPI	Метод директног прикупљања података путем лаптопа/таблета
CATI	Метод прикупљања података путем телефона
CAWI	Метод прикупљања података путем интернета
CPI	Индекс потрошачких цијена
EC	Европска комисија
EEA	Европски економски простор
EUR	Валута Европске монетарне уније
ESA 2010	Европски систем националних рачуна
EUROSTAT	Статистичка канцеларија Европске уније
EBS	Уредба о европским пословним статистикама
GAMSO	Општи модел генеричких активности за статистичке организације
GSBPM	Генерички модел статистичких пословних процеса
GISCO	Еуростатов географски информациони систем
HICP	Хармонизовани индекс потрошачких цијена
IDDEEA	Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ
NACE	Статистичка класификација дјелатности у Европској заједници
NUTS	Класификација просторних јединица за статистику Европске уније
OECD	Организација за економску сарадњу и развој
SDG	Одрживи развојни циљеви
UNECE	Економска комисија Уједињених нација за Европу
UNESCO	Организација Уједињених нација за образовање, науку и културу
UOE	Три међународне организације: UNESCO, OECD, EUROSTAT
USD	Амерички долар

САДРЖАЈ

1. УВОД	5
1.1. Приступ изради Статистичког програма	5
Регулаторни оквир	5
Процес израде и консултација	6
Усклађеност са другим стратешким документима	7
2. СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА	7
2.1. СИТУАЦИОНА АНАЛИЗА	7
Нормативни оквир	7
Преглед институционалних капацитета	9
Осврт на друштвено-економски контекст и преглед кључних макроекономских и друштвених показатеља	12
Актуелне секторске политике и повезаност с другим секторским документима (на нивоу БиХ и ЕУ)	17
Детаљан осврт на стање сектора који је предмет стратегије, укључујући преглед највећих изазова	18
2.2. SWOT АНАЛИЗА И СТРАТЕШКО ФОКУСИРАЊЕ	19
2.2.1. СТРАТЕШКО ФОКУСИРАЊЕ	19
Стратешки фокус 1: Усклађивање са европским и међународним стандардима	19
Стратешки фокус 2: Јачање институционалних и кадровских капацитета	20
Стратешки фокус 3: Модернизација статистичког система	21
Стратешки фокус 4: Јачање сарадње са даваоцима и корисницима података и јачање повјерења у званичну статистику	23
Стратешки фокус 5: Управљање квалитетом, мјерење и реализација стандарда квалитета	23
2.2.2. SWOT анализа	24
2.3. ВИЗИЈА РАЗВОЈА И СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СА ИНДИКАТОРИМА	25
СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СА ИНДИКАТОРИМА	26
Циљеви статистике у периоду 2026–2029. година	26
Остваривање циљева Статистичког програма Републике Српске за период 2022-2025. година	32
Процјена ризика реализације Статистичког програма Републике Српске за период 2026–2029.	33

1. УВОД

Статистички програм Републике Српске за период 2026–2029. година (у даљем тексту: Статистички програм) је четворогодишњи програмски документ у области статистике Републике Српске, у складу са којим се дефинишу статистичке активности које се детаљно разрађују кроз годишње и средњорочне планове рада у Републичком заводу за статистику (у даљем тексту: Завод) и овлашћеним произвођачима статистике у Републици Српској. Статистички програм, средњорочни и годишњи планови рада обезбјеђују програмски оквир за успјешан рад произвођача статистике у складу са Стратегијом развоја статистике Републике Српске.

Предметни Статистички програм је шести Статистички програм Републике Српске. Циљ Програма је да осигура основу за производњу конзистентних и упоредивих статистичких података, за дистрибуцију података крајњим корисницима на неутралан и непристрасан начин, за статистичко праћење појава које су битне за органе који доносе одлуке, за што објективнији приказ стварног стања ствари, те да се у пуној мјери омогући право корисницима на приступ свим информацијама и статистичким подацима, осим ако су у питању лични повјерљиви подаци.

У складу са тим, Статистички програм поред уводног дијела садржи и стратешку платформу, приоритете и мјере, кључне стратешке пројекте, опис унутрашње и међусобне усклађености стратешког документа, оквирни финансијски план, оквир за спровођење, праћење, извјештавање и вредновање стратешког документа, сажети преглед стратешких циљева, приоритета и мјера у Статистичком програму, детаљан преглед мјера и план вредновања Програма.

У циљу осигурања процеса планирања методолошко конзистентним и оперативно остваривим, поред Завода у припреми Статистичког програма учествују и овлаштени произвођачи статистике, а путем процеса јавних консултација дата је могућност и свим заинтересованим субјектима да искажу своје мишљење, чиме би се унаприједио даљи развој статистике.

1.1. Приступ изради Статистичког програма

Регулаторни оквир

Нацрт Програма у складу са чланом 9. Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 85/03, у даљем тексту: Закон о статистици) припрема Завод у сарадњи са овлашћеним органима и организацијама за производњу статистичких података, при чему се узимају у обзир могућности и потребе статистике у Републици Српској.

Чланом 13. Закона о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број 63/21) Влада на приједлог надлежног републичког органа управе доноси секторске стратегије Републике Српске.

Уредбом о стратешким документима у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, бр.94/21) дефинисана је методологија за израду стратешких докумената, према којој је припремљен овај Статистички програм.

Будући да се Статистички програм, као документ од значаја за статистичку дјелатност, доноси за период од четири године, а узимајући у обзир процес стратешког планирања и управљања развојем у Републици Српској, предметни Програм се по први пут доноси у форми секторске стратегије.

Одлуку о изради Статистичког програма донијела је Влада Републике Српске на 121. сједници одржаној дана 05.06.2025. године („Службени гласник Републике Српске“ број 51/25 од 17.06.2025. године).

Процес израде и консултација

У припреми Статистичког програма, поред Завода, а у складу са Законом о статистици, у оквиру послова из свог дјелокруга, учествују и овлашћени произвођачи статистике у Републици Српској а то су: Министарство финансија, Министарство унутрашњих послова, Министарство правде, Министарство рада и борачко-инвалидске заштите, Фонд здравственог осигурања, Институт за јавно здравство, Агенција за банкарство, Фонд пензијског и инвалидског осигурања и Републички хидрометеоролошки завод. Односи између Завода и органа и организација овлашћених за израду статистичких података заснивају се на међусобној сарадњи у складу са члановима 22. и 23. Закона о статистици.

У складу са Законом о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској приликом израде Статистичког програма, у форми секторске стратегије, отворен је и процес јавних консултација.

Основни циљ јавних консултација је да се јавност информише о изради Статистичког програма, да се добију повратне информације и коментари, те да се подигне свијест о значају и улози статистике у друштву, као и да се добије подршка јавности у самом процесу провођења ове активности.

Процес јавних консултација се одвија у двије фазе. У првој фази обавља се процес јавних консултација на Нацрт Стратешке платформе. Нацрт Стратешке платформе објављује се на интернет страници Завода, гдје су позвани сви заинтересовани субјекти да дају свој допринос кроз давање примједби и сугестија. Стратешка платформа поред уводног дијела садржи и приступ изради, регулаторни оквир, ситуациону анализу, свот анализу, повезаност са другим стратешким документима, затим стратешке фокусе за наредни четворогодишњи период, визију развоја, стратешке циљеве са индикаторима, као и ризике за реализацију Статистичког програма.

Друга фаза подразумијева процес јавних консултација који обухвата припремљен нацрт Статистичког програма, који садржи приједлог приоритета, мјера и кључних стратешких пројеката, укључујући приједлоге индикатора за праћење успјеха у њиховом спровођењу.

Такође, будући да се путем овог Статистичког програма реализује и Статистички програм БиХ, документ се упућује и Агенцији за статистику БиХ (у даљем тексту: Агенција) ради стручних консултација. Осим тога, Статистички програм се доставља на мишљење Генералном секретаријату Владе Републике Српске, Министарству финансија, Министарству за европске интеграције и међународну сарадњу и Републичком секретаријату за законодавство, након чега се упућује у процедуру усвајања од стране Владе Републике Српске

Усклађеност са другим стратешким документима

Статистички програм је усклађен и са Стратегијом одрживог развоја Републике Српске 2024-2030. година, будући да се Програмом обезбјеђује и реализација циљева који ће допринијети остваривању економских, друштвених и осталих приоритета и циљева Републике Српске.

Статистички програм припремљен је на основу Закона о статистици, Закона о статистици БиХ, Статистичког програма БиХ за период 2025–2028. година, Стратегије развоја статистике у Републици Српској 2030, Стратешких праваца развоја статистике БиХ 2030, Компендијума захтјева статистичке канцеларије Европске комисије 2025 (у даљем тексту: Компендијум), препорука Прилагођене опште процјене статистичког система БиХ - Adapted Global Assessment of National System of Bosnia and Herzegovina (у даљем тексту: АГА), УН фундаменталних принципа званичне статистике, као и Кодекса праксе европске статистике.

Када је у питању израда Статистичког програма, као стратешког документа, полазна основа је Стратегија развоја статистике Републике Српске 2030, као документ чија је сврха да дефинише дугорочне циљеве, али и општа начела, одреднице и критеријуме за дјеловање и развој статистичког система у Републици Српској. Стратегија уједно представља основу за одређивање будућих статистичких истраживања и статистичких показатеља усклађених са захтјевима и потребама крајњих корисника. Такође, Стратегија је и основа за израду програмских и планских докумената који дефинишу статистичка истраживања са динамиком реализације у складу са стратешким одређењима.

Стратегија развоја статистике Републике Српске 2030 усклађена је са Стратешким правцима развоја статистике БиХ 2030, стратешким документом припремљеним на иницијативу менаџмента три статистичке институције у БиХ.

Завод је Стратегију припремио уз консултације са овлашћеним произвођачима статистике.

По добијању позитивних мишљења од стране Министарства финансија, Министарства за европске интеграције и међународну сарадњу и Републичког секретаријата за законодавство, Влада Републике Српске је на 95. сједници одржаној 05.11.2020. године усвојила наведени документ.

Стратегија развоја статистике Републике Српске 2030 је основа за израду овог Статистичког програма.

2. СТРАТЕШКА ПЛАТФОРМА

2.1. СИТУАЦИОНА АНАЛИЗА

Нормативни оквир

Амандманом XXXII на члан 68. у тачки 9. Устава Републике Српске прописано је да Република, између осталог, уређује и обезбјеђује прикупљање статистичких и других података од општег интереса.

Институционални положај Завода дефинисан је у члановима 39. и 47. Закона о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске“ број 115/18, 111/21, 15/22, 56/22, 132/22 и 90/23 и „Службени гласник БиХ“ број 84/22), гдје је дефинисано да је Завод републичка управна организација у саставу Министарства финансија.

Надлежност Завода одређена је чланом 4. Закона о статистици, гдје је прописано да је Завод надлежан за послове статистике у Републици Српској. У Закону је дефинисано да производња статистике укључује све активности потребне за припрему, прикупљање, похрањивање, обраду, компилацију, анализу и дистрибуцију статистичких података.

Осим са овлашћеним произвођачима статистике, Завод остварује сарадњу и са административним изворима путем закључених споразума о међусобној сарадњи или на основу захтјева за добијање података, у складу са методологијом статистичких истраживања.

Да би Завод могао реализовати своју основну дјелатност, а то је производња статистике, неопходно је било испунити одређене предуслове.

Постојећи Закон о статистици је донијет у специфичним друштвеним и политичким околностима и као такав има одређене мањкавости, те је потребан стручни приступ при дефинисању одредби уз непосредније коришћење статистичких принципа при његовој реализацији.

Прилагођена општа процјена статистичког система у БиХ (АГА), коју су радили експерти Европске уније, показала је да се поједина рјешења у постојећим законима о статистици требају мијењати, те су поменути експерти дали одговарајуће препоруке, од којих је одређени број квалитетан и примјењив на статистички систем у БиХ и Републици Српској.

Будући да је у Европи опште усвојени принцип да се статистика децентрализује и тако приближи корисницима, такво начело се треба користити и при изради Закона о статистици Републике Српске, а посебно кад је у питању однос у статистичком систему БиХ. Притом, мора се уважити и принцип територијалне административне организације и подјеле у БиХ, који је у складу са принципима децентрализације, посебно кад је у питању надлежност за вршење статистичке дјелатности, прикупљање, обраду, размјену података, те заштиту повјерљивих података.

Доношење новог Закона о статистици могао би бити додатни изазов јер је потребно како усклађивање с европским правним оквиром тако и усклађивање унутар БиХ. Од доношења Закона 2003. године, европска статистика као и статистика на подручју БиХ и Републике Српске се знатно измијенила, напредовала, тако да је постојећи законски текст не само неактуелан, него је постао и тијесан оквир који спутава развој статистике у Републици Српској. Закон треба ускладити и са правном тековином Европске уније, јер је то дио стандардне процедуре код доношења или измјена законских текстова у Републици Српској.

У циљу израде новог текста Закона о званичној статистици БиХ, током 2024. године одржане су двије мисије, уз учешће представника све три статистичке институције. Постигнут је одређени напредак у изради самог Нацрта Закона, међутим, око одређених питања није постигнута

сагласност. Након доношења новог Закона о статистици БиХ, услиједиће и измјене или доношење потпуно новог Закона о статистици Републике Српске.

Преглед институционалних капацитета

Завод се крајем 2022. године преселио на нову локацију, у непосредној близини Административног центра Владе Републике Српске, што је значајно олакшало рад у смислу боље приступачности, те остваривања бржих и лакших контаката са другим институцијама, пословним сарадницима, извјештајним јединицама, итд.

Преласком у нове просторије, запосленима су створени много бољи услови за рад, у смислу климатизације, освјетљења, већег броја конференцијских сала и сала за провођење анкетних истраживања путем телефона, мањег броја запослених по канцеларијама, а нови објект је у потпуности опремљен новим намјештајем и пратећом рачунарском опремом.

Унутрашња организација Завода уређена је Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста („Службени гласник Републике Српске“ број 65/22, 28/24 и 80/25), гдје су одређене организационе јединице, њихов дјелокруг и међусобни односи, затим систематизација радних мјеста са укупним бројем радних мјеста државних службеника и намјештеника, називи и описи радних мјеста, са категоријама и звањима за државне службенике и намјештенике, потребан број државних службеника и намјештеника, као и услови за заснивање радног односа за свако радно мјесто. На овај начин обезбјеђује се законито, рационално, стручно, благовремено, ефикасно, транспарентно и одговорно обављање послова.

Кадровска основа је кључ успјешне реализације стратешких циљева Завода, а према важећој систематизацији, у Заводу је систематизовано укупно 129 радних мјеста са 160 извршилаца.

Табела 1. Структура радних мјеста и извршилаца према Правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Заводу, 2025.

	Укупно		Државни службеници		Намјештеници	
	Број систематизованих радних мјеста	Број извршилаца	Број радних мјеста	Број извршилаца	Број радних мјеста	Број извршилаца
Укупно	129	160	103	132	26	28
Сједиште Завода	106	114	82	88	24	26
Подручна одјељења	23	46	21	44	2	2

Од укупног броја запослених у Заводу, скоро 2/3 су жене, а преглед посуне структуре дајемо у наредној табели.

Табела 2. Запослени према полу, крај године

	2020	2021	2022	2023	2024
Укупан број запослених	128	129	130	134	131
Мушкарци	45	45	43	42	40

Жене	83	84	87	92	91
------	----	----	----	----	----

Када говоримо о људским потенцијалима, Завод може да се похвали чињеницом да су од укупног броја запослених скоро 84% запослени са високом стручном спремом, који су обучени и способни да одговоре задацима и бројним изазовима када је у питању статистика Републике Српске, али да истовремено задовоље и високе међународне захтјеве по питању потребне стручности.

У наставку дајемо преглед образовне структуре запослених Завода:

Табела 3. Запослени Завода према образовној структури, крај године

	2000	2021	2022	2023	2024
Укупан број запослених	128	129	130	130	131
Попуњеност (у односу на Правилник), %	89%	90%	90%	90%	91%
Запослени према нивоу образовања					
Висока стручна спрема	98	102	109	109	115
Виша стручна спрема	8	7	5	5	4
Средња стручна спрема	20	19	16	16	12
НК	2	2	-	-	-
Запослени према нивоу образовања, структура у %					
Висока стручна спрема	77%	79%	84%	84%	88%
Виша стручна спрема	6%	5%	4%	4%	3%
Средња стручна спрема	16%	15%	12%	12%	9%
НК	2%	2%	-	-	-

Сједиште Завода налази се у Бањалуци. У сједишту Завода постоје сљедеће основне организационе јединице: Сектор економских статистика, Сектор демографских и социјалних статистика, Сектор националних рачуна, регистара и статистике цијена, Сектор информационих технологија и дисеминације, у оквиру којих има десет одјељења и седам одсјека, као унутрашњих организационих јединица. Такође, у Заводу су формирана два самостална одјељења и то Одјељење за правне, кадровске и опште послове, у оквиру којег егзистирају два одсјека – Одсјек за правне послове, стратешко планирање и међународну сарадњу и Одсјек за људске ресурсе, кадровске и опште послове, као и Одјељење за финансијско-рачуноводствене послове и јавне набавке, у оквиру којег егзистира Одсјек за финансијске и рачуноводствене послове. Као посебна организациона јединица издвојен је Одсјек за протоколарне послове.

У циљу ефикаснијег спровођења статистичких истраживања у оквиру Завода основане су и подручне јединице изван сједишта Завода. Завод податке на терену прикупља од извјештајних јединица путем подручних јединица – одјељења, које су регионално распоређене у Републици Српској, а налазе се у Бањој Луци, Бијељини, Добоју, Источном Сарајеву, са одсјеком у Фочи, Приједору и Требињу и организоване су по територијалном принципу и то за више општина.

На запослене у Заводу примјењују се одредбе Закона о државним службеницима („Службени гласник Републике Српске“ број 118/08, 117/11, 37/12 и 57/16), којим су дефинисана права и

дужности државних службеника и намјештеника. Постојећим прописом у знатној мјери се онемогућава ефикасна кадровска политика, те је у последње вријеме евидентан пад заинтересованости за запошљавање у управи, првенствено због мањих могућности за напредовање, као и износа зараде коју поједина звања могу остварити у комерцијалном сектору (првенствено ИТ), па самим тим потенцијални кадрови нису довољно мотивисани за рад.

Иако Завод са постојећим бројем кадрова успјешно реализује све статистичке активности, евидентан је недостатак кадрова из области информационо-комуникационих технологија, прије свега математичара и ИТ стручњака, као и економиста – статистичара, који би се бавили анализама, те стога у наредном периоду акценат треба ставити на неопходност унапређења процеса селекције кадрова.

Завод континуирано ради на едукацији запослених и то на више начина, кроз организовање семинара, обука које се врше у склопу међународних пројеката, путем студијских посјета и размјеном искустава са статистичким институцијама у региону, као и у путем обука које организује Агенција за државну управу.

Када је у питању ИТ опрема, Завод има дефинисану ИТ стратегију коју је потребно ажурирати у складу с тренутним стањем и могућностима за примјену најновије технологије.

Завод у посљедњих десет година, кроз Споразум о сарадњи са Републичким заводом за статистику Србије (СОРС), учествује у развоју и примјењује IST – *Integrated Survey Tool*, интегрисано софтверско рјешење за прикупљање и обраду података. Модули IST-а одговарају фазама GSBPM модела као што су унос података, логичка контрола, шифрирање, едитовање и генерисање извештаја. Поред главне апликације развијени су и додатни модули: САРИ за прикупљање података на терену путем лаптопа, САТИ за прикупљање података путем телефонског интервјуа, те САВИ за напредно генерисање веб упитника који користе извјештајне јединице да попуњавају податке директно путем интернета. Будући да је један од стратешких праваца развоја статистике и унапређење статистичког пословног процеса, Завод ће и у будућности настојати, у складу са својим могућностима, да инвестир у активности на увођењу интегрисаних ИТ рјешења и савремених техника прикупљања, обраде, складиштења и дисеминације података, као и развоја флексибилне информационе структуре и унапређење техничких стандарда.

Имплементирана је и проведена активност на успостави WAN/VPN мреже између статистичких институција и према подручним одјељењима, што је створило основ за боље коришћење ИТ ресурса, те ефикаснију комуникацију и размјену података.

Управљање ИТ ресурсима се врши на основу дефинисаних упутстава и процедура за запослене (за коришћење рачунара, за употребу web-mail апликације, правила за комуникацију путем е-поште, за креирање и примјену лозинке), политика и правилника (за пријаву на радне станице и апликације, за чување и одржавање лозинки, за антивирусну заштиту, коришћење интернета). Недавно је израђен нацрт нове Политике ИТ сигурности којом ће се обновити и интегрисати све појединачне ИТ политике и обезбиједити правила, одговорности и смјернице за сигурно функционисање рачунарског система, локалне рачунарске мреже, мрежних сервиса и апликација. Нацрт Политике је дистрибуиран одговорном особљу на давање коментара и сугестија прије него што буде званично упућен на усвајање од стране менаџмента.

У Заводу се користе сервери са *Microsoft Windows Server* оперативним системом и персонални рачунари са *Windows 10/11*. Лицензирање Microsoft технологија обезбјеђује Влада Републике Српске кроз споразум о набавци Microsoft лиценци (*Microsoft Enterprise Subscription*).

Осврт на друштвено-економски контекст и преглед кључних макроекономских и друштвених показатеља

Званична статистика Републике Српске је основни извор података о економској и друштвеној структури Републике Српске, а Завод је званични произвођач статистике у Републици Српској, у складу са овлаштењима датим Законом о статистици.

Одредбама члана 17. Закона о статистици постављени су јасни принципи и смјернице чији је основни циљ постизање вишег нивоа професионалне независности. У поменутом члану, између осталог, дефинисано је да статистика Републике Српске има за циљ да што објективније прикаже стварно стање, да се дистрибуција података изврши на неутралан и непристрасан начин, као и да се испоштује право грађана на приступ јавним информацијама. Овим законским рјешењем регулисано је и следеће:

1. Да би се обезбиједио квалитет статистичких података и очувало повјерење јавности у податке, у организовању и производњи статистике, примјењује се принципи непристрасности, поузданости, транспарентности, правовремености, професионалне независности и статистичке повјерљивости, у смислу да се појединачни подаци користе искључиво у статистичке сврхе.

2. Завод и овлашћени органи и организације независни су у производњи статистике из свог дјелокруга.

3. Приликом реализације Програма особље Завода неће примати или тражити упутства од других државних органа, политичких странака или других интересних група, а посебно приликом селекције извора података, статистичких метода и процедура, а у вези са садржајем и формом дистрибуције, као и заштитом повјерљивих података.

Завод континуирано сарађује са даваоцима и корисницима података као важним актерима у реализацији статистичких процеса. Сарадња се огледа у благовременом поступању по захтјевима, усменим контактима, одржавању састанака, непосредним обилазцима, коришћењу разних медија и модерних технологија, редовном одржавању конференција за штампу, унапређењу изгледа и квалитета публикација, промовисању издања Завода, развијању и унапређењу инструмената за прикупљање података и слично, а све у циљу сагледавања потреба корисника и усмјеравања сопственог рада према исказаним реалним потребама. Завод строго води рачуна и о поштовању начела умјерене оптерећености давалаца података, пропорционално потребама корисника. При производњи и дисеминацији статистичких података нарочито се води рачуна о поштовању једног од основних статистичких принципа – принципа повјерљивости и заштите података што осигурава максимално повјерење давалаца података.

Подаци које Завод свакодневно пружа различитим категоријама корисника, све више добијају на значају са интензивирањем процеса европских интеграција БиХ у ЕУ, а статистика је препозната као један од кључних актера у наведеном процесу.

У наредном периоду радиће се на даљој хармонизацији статистике са Европским статистичким системо (ЕСС), а што значи преузимање стандарда и добре праксе, те се у том погледу приликом израде годишњих планова рада врши усклађивање са Компендијумом захтјева статистичке канцеларије Европске Комисије (тренутно важећи 2025.).

Званична статистика и Завод, као њен носилац, представљају свеобухватан систем базиран на квантитативним подацима из свих области јавног живота који коришћењем статистичке методологије, информационо-комуникационих технологија и статистичких анализа ставља на једноставан и приступачан начин резултате статистичких истраживања на располагање најширем кругу корисника од државних и научних институција, универзитета, пословних субјеката, медија, друштвених организација па до најшире јавности.

Сва истраживања која Завод реализује у складу са Компендијумом сврстана су у сљедеће области: демографске и социјалне статистике, економске статистике, секторске статистике, животна средина, мултидоменске статистике, развој и унапређење статистичке инфраструктуре и методологије, као и посебна област управљање квалитетом, евалуација и статистичка координација.

У наставку документа дајемо преглед кључних показатеља из наведених статистичких области:

Демографске и социјалне статистике

Процијењени број становника Републике Српске за 2024. годину износи 1 110 496, од чега су 546 449 мушког, а 564 047 женског пола. У току 2024. године рођено је 9 227 живорођене дјеце, те 14 136 умрлих лица. Укупна стопа фертилитета, односно број живорођене дјеце по једној жени, у 2024. години износила је 1,47 и највећа је од када се мјери, односно од 2003. године.

У радној 2024/2025. години, неким од програма предшколског васпитања и образовања било је обухваћено 18 727 дјеце. На почетку школске 2024/2025. године, у 192 основне школе у Републици Српској, у образовни процес било је укључено 82 346 ученика. Средње образовање у истом периоду похађало је 35 118 ученика. У академској 2024/2025. години на први циклус студија и интегрисане студије првог и другог циклуса високог образовања било је уписано 23 857 студената. На мастер студије уписано је 2 272 студената, на специјалистичке студије 221 студент, док је 276 студената уписало докторске студије. Докторске дисертације пријавило је 19 докторанада.

Просјечна нето плата исплаћена у августу 2025. године износила је 1 555 КМ, а просјечна бруто плата 2 392 КМ. Укупан број запослених, на дан 31. март 2025. године, износио је 289 328 лица. Укупан број незапослених лица у августу 2025. године износио је 51 134¹. Стопа запослености у 2024. години износила је 44,0%, а стопа незапослености 8,8%.

Табела 4. Преглед кључних показатеља из области демографских и социјалних статистика

Број становника (2024, процјена)	1 110 496
Број живорођених (2024)	9 227
Број умрлих (2024)	14 136

¹ Податак Завода за запошљавање РС

Број дјеце у предшколском васпитању и образовању (2024/2025)	18 727
Уписани ученици у основне школе (2024/2025)	82 346
Уписани ученици у средње школе (2024/2025)	35 118
Уписани студенти на први и интегрисани први и други циклус (2024/2025)	23 857
Уписани студенти на мастер студије (2024/2025)	2 272
Уписани студенти на специјалистичке студије (2024/2025)	221
Уписани на докторске студије (2024/2025)	276
Пријављене докторске дисертације (2024/2025)	19
Број запослених (31. март 2025)	289 328
Број незапослених (август 2025)	51 134
Стопа запослености (2024, у %)	44,0
Стопа незапослености (2024, у %)	8,8

Економске статистике

Бруто домаћи производ у Републици Српској у 2024. години износио је 17 милијарди и 195 милиона КМ и у односу на 2023. годину реално је већи за 3,1%.

Вриједност остварених инвестиција у 2024. години износила је двије милијарде и 741 милион КМ, што је за 4,6% више у односу на 2023. годину.

Укупан индекс потрошачких цијена у Републици Српској, у јуну 2025. године у односу на претходни мјесец, виши је за 0,1% и у односу на јун 2024. године је виши за 4,7%. Укупна индустријска производња у Републици Српској у периоду јануар-јун 2025. године, у поређењу са истим периодом прошле године, мања је за 4,2%.

У периоду јануар - јун 2025. године остварен је извоз у вриједности од двије милијарде и 613 милиона КМ, што је за 6,6% више него у периоду јануар - јун 2024. године, те увоз у вриједности од три милијарде и 678 милиона КМ, што је за 3,6% више него у периоду јануар - јун 2024. године, док је проценат покривености увоза извозом износио 71,1%. Индекс промета трговине на мало у периоду јануар-јун 2025. године у односу на исти период 2024. године номинално је већи 11,3%, док је реално већи за 9,8%.

У 2024. години у Републици Српској регистровано је 491 321 возило, што је за 4,6% више у односу на 2023. годину.

Табела 5. Преглед кључних показатеља из области економских статистика

БДП (2024, у милионима КМ)	17 195
Инвестиције (2024, у милионима КМ)	2 741
Стопа инфлације (VI 2025/VI 2024, %)	4,7
Индекс индустријске производње (календарска, I-VI 2025/I-VI 2024, %)	95,8
Извоз (I-VI 2025, у милионима КМ)	2 613
Увоз (I-VI 2025, у милионима КМ)	3 678
Покривеност увоза извозом (I-VI 2025, %)	71,1
Реални индекс промета трговине на мало (I-VI 2025/I-VI 2024, %)	109,8
Регистрована возила (2024)	491 321

Секторске статистике

Вриједност откупа и продаје производа пољопривреде, шумарства и рибарства у 2024. години износила је 617 130 015 КМ. У Републици Српској у 2024. години произведено је 285 милиона литара млијека, 468 612 тона кукуруза, 103 848 тона кромпира, 50 524 тона шљива и 62 459 тона јабука.

У периоду јануар-јун 2025. године остварено је 582 648 ноћења туриста, што је за 3,4% више у односу на досада рекордни јануар-јун 2024.

За истраживање и развој у 2023. години у пословном, државном, непрофитном и сектору високог образовања у Републици Српској потрошено је 38,9 милиона. На пословима истраживања и развоја укупно је било запослено 1 199 лица, од чега су 46,0% жене. У 2023. години буџетска издвајања за истраживање и развој износила су 30,5 милиона КМ. Према секторима, највише средстава било је намијењено високом образовању 98,3%. У периоду 2020–2022. године, 15,7% предузећа спровело је бар једну од наведених иновативних активности, док 84,3% предузећа уопште није спроводило иновативне активности.

Интернет прикључак у 2024. години у Републици Српској имало је 88,2% домаћинстава.

Бруто производња електричне енергије у 2023. години износила је 8 593 GWh, од чега је у термоелектранама произведено 5 313 GWh или 61,8%, у хидроелектранама 3 166 GWh или 36,8%, док је остала производња износила 114 GWh или 1,3%.

Табела 6. Преглед кључних показатеља из области секторских статистика

Вриједност откупа и продаје производа пољопривреде, шумарства и рибарства (2024, у милионима КМ)	617,13
Производња млијека (2024, у милионима литара)	285
Производња кукуруза (2024, у тонама)	468 612
Производња кромпира (2024, у тонама)	103 848

Производња шљива (2024, у тонама)	50 524
Производња јабука (2024, у тонама)	62 459
Број ноћења туриста (I-VI 2025)	582 648
Бруто домаћи издаци за истраживање и развој (2023, КМ)	38 877 000
Укупан број запослених на пословима истраживања и развоја (2023, број лица)	1 199
Буџетска издвајања за истраживање и развој (2024, КМ)	31 215 781
Иновативно активна предузећа (2020-2022; %)	15,7
Неиновативна предузећа (2020-2022; %)	84,3
Домаћинства са интернет прикључком (2024, у %)	88,2
Бруто производња ел. енергије (2023, у GWh)	8 593

Статистика животне средине и мултидоменске статистике

Укупна емисија гасова са директним ефектом стаклене баште (искључујући поноре) у Републици Српској у 2022. години износила је 9 297,3 Gg CO₂-eq (еквивалентна емисија угљен диоксида), што је за 0,7% мање у односу на претходну годину.

Јавни водоводи су у 2023. години захватили укупно 104 095 000 m³ воде, што је за 1,0% више него у 2022. години. Системом јавне канализације у 2023. години испуштено је укупно 28 941 000 m³ отпадних вода, што је за 6,0% више у односу на 2022. годину. Количина произведеног комуналног отпада у 2023. години износила је 377 084 t, односно 338 кг по становнику.

Табела 7. Преглед кључних показатеља из области статистике животне средине и мултидоменских статистика

Емисија гасова са директним ефектом стаклене баште (2022, у Gg CO₂-eq)	9 297,3
Јавни водоводи, захваћена вода (2023, у милионима m³ воде)	104,1
Јавне канализације, испуштене отпадне воде (2023, у милионима m³ отпадних воде)	28,9
Произведени комунални отпад (2023, у хиљадама тона)	377,1
Произведени комунални отпад по глави становника (2023, у кг)	338

Задовољство корисника

Анкета о задовољству корисника за 2023. годину је четврто по реду анкетно истраживање које је Завод провео како би добио повратне информације од корисника о њиховом задовољству квалитетом података, производа и услуга. Индекс укупног задовољства корисника био је 81,9% и у односу на претходно истраживање спроведено 2020. године виши је за 2,3%. Посебно треба истаћи да је једна трећина испитаника дала максималну оцјену за квалитет производа и услуга које пружа Завод.

Инфографика 1. Задовољство корисника, 2023. година

ЗАДОВОЉСТВО КОРИСНИКА, 2023.

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ је крајем 2023. године провео Анкету о задовољству корисника. Представљамо главне резултате.

ИНДЕКС УКУПНОГ
ЗАДОВОЉСТВА
КОРИСНИКА
81,9%

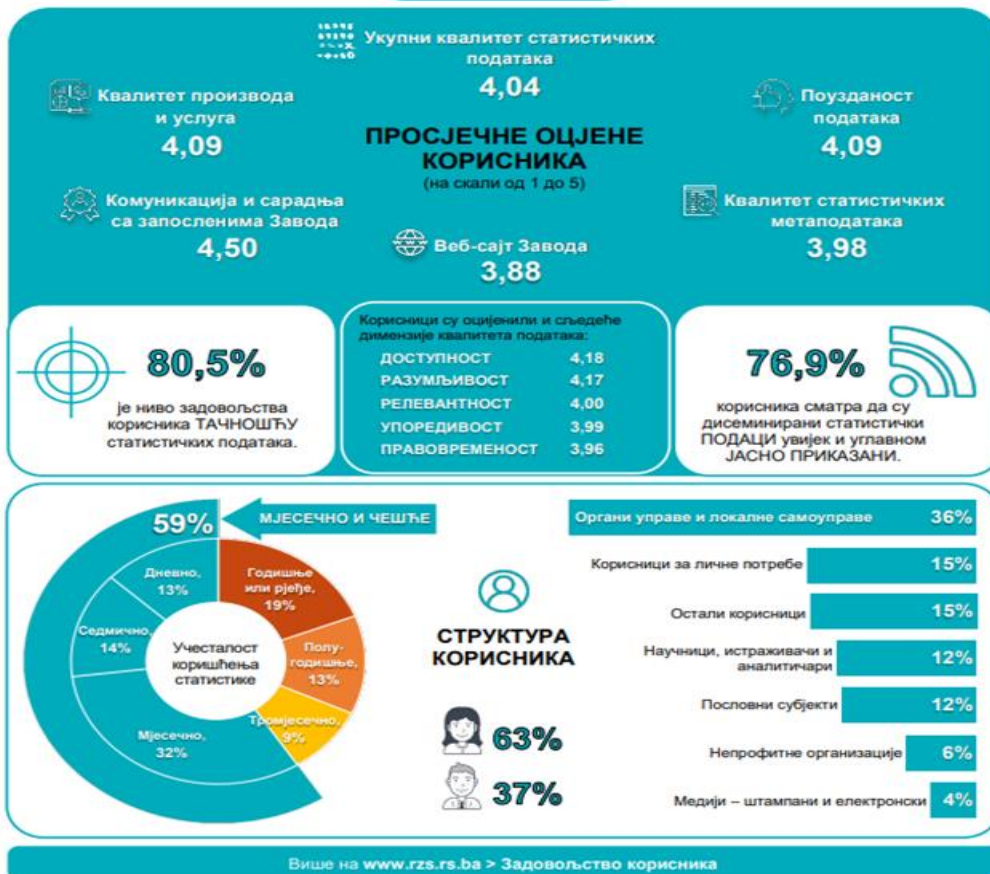
2,3%
ВИШИ

индекс укупног
задовољства него у
2020. години

33,2%

Трећина корисника дала је
МАКСИМАЛНУ ОЦЈЕНУ за квалитет
производа и услуга Завода.

Актуелне секторске политике и повезаност с другим секторским документима (на нивоу БиХ и ЕУ)

Поред Завода који је надлежан за прикупљање, обраду и дистрибуцију статистичких података за Републику Српску, у складу са Законом о статистици БиХ („Службени гласник БиХ”, бр. 26/04 и 42/04) за производњу и дистрибуцију статистичких података надлежни су Федерални завод за статистику за ниво Федерације БиХ (у даљем тексту: Федерални завод) и за ниво БиХ Агенција за статистику БиХ. Међусобни односи између ентитетских Завода и Агенције одређени су чланом 18. Закона о статистици БиХ и Споразумом о примјени јединствених методологија и стандарда при изради статистичких података у БиХ.

Осим што учествује у производњи статистике за ниво БиХ, Завод је активно учествовао у изради документа Стратешки правци развоја статистике БиХ 2030, као и у изради Статистичког програма БиХ 2025-2028. година, а сваке године учествује и у изради Плана рада Агенције за статистику БиХ.

Будући да је област статистике специфична на свој начин, у смислу планирања активности, јер је активности потребно усклађивати са друге двије статистичке институције у БиХ, предметни Статистички програм је, у погледу стратешких циљева, у потпуности усклађен са наведеним документима на нивоу БиХ.

Завод је још 2018. године издао публикацију „Индикатори одрживог развоја Републике Српске“ са основним циљем да упозна јавност Републике Српске са Програмом Уједињених нација за одрживи развој до 2030. године, његовим циљевима, који су универзални и примјењиви у свим земљама, као и са индикаторима којима се прати испуњеност ових циљева.

На овај начин Завод настоји да одговори на потребе друштва за систематским увидом и праћењем стања у областима од кључне важности за одрживи развој, као и да пружи основу за креирање и спровођење политика усмјерених на развој и повезивање економије, социјалног укључивања и одрживости животне средине. Од првог издања 2018. године, публикација се објављује у двогодишњој периодици.

Детаљан осврт на стање сектора који је предмет стратегије, укључујући преглед највећих изазова

У протеклом периоду, у свјетлу разних глобалних и регионалних криза, статистика се показала као моћно средство и алат на основу којег корисници могу да ураде различите врсте анализа, а доносиоци одлука на свим нивоима власти да донесу одговарајуће одлуке, развојне политике, стратегије, планове и сл, а што све у основи има статистички податак.

Завод функционише као посебна, стручна организација у систему републичке управе, те је у том погледу достигао висок професионални ниво у прикупљању, обради, анализи и публиковању података о чему најбоље говори велики број истраживања која реализује на годишњем нивоу, као и висок проценат реализације. У последњих пет година, број истраживања се кретао од 242 до 247 (у зависности од динамике релаизације вишегодишњих истраживања), а проценат реализације годишњих планова је око 97 %.

Када су у питању тенденције и планови Завода за будући период, примарни циљ је дјеловање у правцу еволуције и модернизације. Статистика неминовно еволуира, прилагођава се и развија како би пратила промјене и прилагодила се потребама корисника. Модернизација статистичког система подразумијева институцију која је кориснички оријентисана и отворена за примјену иновативних технологија и добрих пракси, али са истовременом потребом додатног унапређења квалитета података, те повјерења у званичну статистику. У склопу пројекта Европске уније, чији је корисник и Завод, стварамо пут за производњу статистике примарно кроз интеграцију административних извора података. На тај начин се подржава један од стратешких циљева развоја званичне статистике о повећању кориштења административних извора података. Тако се додатно подиже поузданост и квалитет статистичких података. Са друге стране, велику пажњу посвећујемо односима са корисницима. Настојимо да подигнемо присутност Завода, статистике и података у друштву. Не желимо да будемо синоним за испуњавање образаца, него институцију која својим радом конструктивно доприноси друштву.

У циљу промоције статистике Завод сваке године организује манифестацију Новембарски дани статистике, а 2024. године креиран је и први статистички часопис – Показатељ. Такође, Завод континуирано ради на промоцији података Завода на друштвеним мрежама. Повратне реакције корисника на наше дјеловање су позитивне, а посебно треба истаћи да смо преко наших друштвених мрежа и младу популацију заинтересовали за статистику.

Када су у питању изазови са којима се Завод суочава, могло би се рећи да су два основна, а то су сарадња са друге двије статистичке институције у БиХ, са аспекта друштвено политичког уређења и нестабилних политичких околности и проблем недостављања података од стране извјештајних јединица, без обзира на који начин се подаци прикупљају.

2.2. SWOT АНАЛИЗА И СТРАТЕШКО ФОКУСИРАЊЕ

2.2.1. СТРАТЕШКО ФОКУСИРАЊЕ

Приликом израде Статистичког програма полазна основа је достигнути степен развијености статистике али и обавезе које поставља Компендијум статистичких захтјева 2025.

У документу Стратегија развоја статистике Републике Српске 2030 дефинисана су три главна циља за даљи развој статистике: потребе корисника, унапређење статистичких пословних процеса и развој одрживог институционалног окружења. Будући да Програм представља документ који се доноси за период од четири године, у наставку ћемо дати преглед стратешких фокуса, који ће допринијети реализацији наведених стратешких циљева.

Табела 8: Стратешки фокуси

СТРАТЕШКИ ФОКУСИ	
1.	Усклађивање са европским и међународним стандардима
2.	Јачање институционалних и кадровских капацитета
3.	Модернизација статистичког система
4.	Јачање сарадње са даваоцима и корисницима података и јачање повјерења у званичну статистику
5.	Управљање квалитетом, мјерење и реализација стандарда квалитета

Стратешки фокус 1: Усклађивање са европским и међународним стандардима

Када је у питању институционално окружење, ситуациона анализа је показала да је један од кључних изазова у наредном периоду промјена законске регулативе у области статистике.

Основни циљ измјена у законској регулативи је потпуна хармонизација статистичких истраживања и осталих активности са стандардима Европског статистичког система (ЕСС) и ЕУ легислативом, чиме би се обезбједили квалитетнији подаци из области статистике.

Будући да Закон о статистици Републике Српске треба да најприје буде усклађен са одредбама Закона на нивоу БиХ, након што се Закон о статистици БиХ усвоји у парламентарној процедури, могу се очекивати измјене Закона о статистици Републике Српске.

С обзиром на обим промјена, могуће су измјене и допуне постојећих законских рјешења или доношење потпуно нових закона. У протеклом периоду, у сарадњи са међународним експертима, а уз учешће представника све три статистичке институције у БиХ, радило се на припреми нацрта Закона о званичној статистици БиХ, међутим, око одређених питања није постигнута сагласност, али је за очекивати да ће се активности окончати у периоду реализације Статистичког програма.

Завод континуирано ради на хармонизацији својих методологија са важећим међународним стандардима, што подразумијева: стандардне дефиниције (појмове, класификације и номенклатуре) и стандардне процедуре за израчунавање статистичких индикатора. Прихватањем постојеће статистичке праксе држава ЕУ постиже се поред терминолошког усаглашавања и методолошког уједначавања, јединствено коришћење стандардних класификација, као и поступака за добијање сложенијих статистичких индикатора, чиме се постиже упоредивост података статистике Републике Српске и БиХ са подацима земаља ЕУ. На тај начин су створени услови за релевантност и валидност статистичких података и са становишта правних прописа и методолошких правила и препорука ЕУ.

Међународна сарадња и европске интеграције

Активности усклађивања статистике Републике Српске са стандардима ЕУ уједначавањем садашњих методологија и пракси са правном тековином ЕУ се континуирано одвијају, највише у оквиру пројеката међународне сарадње. Циљ је ојачати институционалне капацитете домаће статистике и омогућити припрему за будуће чланство у ЕУ.

У складу с тим, значај званичне Статистике у оквиру процеса европских интеграција БиХ у ЕУ - Поглавље 18, исказује се и у обавезама које се односе на будући процес приступања ЕУ, поготово што ће званични статистички подаци служити за остала преговарачка поглавља.

Осим наведеног, веома је важна како сарадња са осталим одговорним домаћим произвођачима званичне статистике, тако и билатерална сарадња са другим националним статистичким институцијама, као и учешће у раду међународних тијела/форума/скупова ради оснаживања статистике Републике Српске.

У периоду 2026-2029. година, очекује се наставак на започетим и новим пројектима у оквиру инструмента претприступне помоћи ЕУ БиХ (IPA национални/регионални пројекти), као и сарадња са УН агенцијама, OECD-ом и другим међународним институцијама, те учешће у одређеним ад хок активностима из области статистичке међународне сарадње.

Стратешки фокус 2: Јачање институционалних и кадровских капацитета

Неспорно је да је Завод у протеклом периоду унаприједио квалитет и повећао доступност и разноликост података, међутим, усмјереност доносилаца одлука и општа заинтересованост за статистичке податке указују на неопходност даљег развоја и модернизације Завода.

У складу са Кодексом праксе европске статистике, за ефикасно обављање статистичке дјелатности неопходно је да се испуне институционалне и организационе претпоставке за извршавање сложених задатака које остварују статистичке институције.

Основна институционална претпоставка су промјене у законској регулативи, у смислу јачања положаја Завода, као овлашћеног произвођача статистике у Републици Српској и јачање његове улоге у статистичком систему БиХ.

Осим наведене институционалне претпоставке, потребно је акценат ставити на промјене у организационој структури у складу са захтјевима ЕУ. У том смислу, у периоду који обухвата Статистички програм Завод ће дјеловати у два правца. Први су измјене унутрашње организације и систематизације радних мјеста, а у циљу даљег прилагођавања организационе структуре захтјевима Европске статистике.

Други правац дјеловања је јачање кадровске основе, као кључне снаге Завода, без које не би било могуће реализовати ниједну статистичку активност. У том смислу, Завод ће у наредном периоду фокус ставити и на даље усавршавање запослених.

Потреба за обуком запослених је стална, те се врши на више начина, дијелом као обука државних службеника путем Агенције за државну управу Републике Српске, а у стручном, статистичком дијелу кроз учешће на радионицама и обукама у оквиру Европског програма статистичких курсева (ESTP), затим обукама које се врши у склопу разних међународних пројеката, путем студијских посјета и размјеном искустава са статистичким институцијама у региону.

Степен стручности расположивих људских ресурса је кључни елемент који има утицај на квалитет статистике, а налази ситуационе анализе указали су на чињеницу да је осим обука запослених, потребно водити рачуна и о недостатку кадрова у области информационо-комуникационих технологија, превасходно ИТ стручњака и математичара, као и економиста који би се бавили статистичким анализама (метолдози, макроекономисти). Једна од слабости управе (а што је наведено и у оквиру SWOT анализе) је незаинтересованост висококвалификованих кадрова из области ИТ сектора за рад у управи. Стога, фокус у наредном периоду треба бити стављен на проналажење начина за додатно стимулисање запослених у овим областима.

Адекватни ресурси, укључујући неопходна финансијска средства предуслов су за успјешну реализацију Статистичког програма и примјену промјена у методологијама и стандардима ЕУ и УН.

Стратешки фокус 3: Модернизација статистичког система

Основни разлози за модернизацију статистичког система су нове тенденције у прикупљању статистичких података и то кориштењем савремених информационо-комуникационих технологија.

Информациона и комуникациона инфраструктура Завода пружа безбједно и стабилно радно окружење које омогућава функционалност и високе перформансе цјелокупног система за производњу званичне статистике. Таква инфраструктура је флексибилна и оспособљена да прати и подржава пословне процесе у условима непрекидних промјена и нових захтјева. То се постиже високим нивоом стандардизације и оптимизације радних процеса, добром организацијом,

фокусирањем на функционалност при избору технологија узимајући у обзир критеријуме цијена/перформансе, као и достигнута знања и искуство запосленог ИТ особља.

Сектор информационих технологија и дисеминације у Заводу кроз подршку статистичким процесима у континуитету извршава планиране активности на унапређењу платформе за унос података, креирање нових и ажурирање постојећих апликација за унос у складу са методолошким промјенама и иновацијама, врши обраду података и израду публикационих табела из база података, те ради на дизајнирању статистичких публикација у свим статистичким доменима.

Континуирано се ради на доради и унапређењу техничких рјешења у циљу аутоматизовања пријема, увоза и обраде података од стране административних извора, као и приказ истих кроз десктоп и веб апликације. Сходно сталним захтјевима унутрашњих и спољних корисника за различитим сетовима података креирају се процедуре и извјештаји над базама података које омогућавају приказ и израду тражених индикатора.

У припреми и дисеминацији података из различитих статистичких области путем база података на званичној веб страници Завода, у складу с временском динамиком, континуирано се допуњава и проширује број индикатора за статистичка истраживања. Да би побољшала комуникација са корисницима и осавременила дисеминација података потребна је даља модернизације званичне веб странице на начин како то ради већина европских статистичких институција. Будућа веб страница треба да омогући разнолике бројне интерактивне садржаје, олакшану навигацију, те детаљно и интуитивно претраживање. За оцјену квалитета и унапређење корисничког искуства неопходно је ефикасно праћење кретања и понашања анонимних и регистрованих корисника на веб страници. Савремени трендови диктирају да је изглед сајта оптимизован за преглед на мобилним уређајима и олакшан за кориштење хендикепираним лицима са оштећењем вида или слуха. Ово је само дио захтјева који су издвојени да би се истакла потреба за изградом нове веб стране.

Оптерећење извјештајних јединица непрекидно је предмет праћења и разматрања унутар статистичког система. Примјена одговарајућих метода узорковања и одговарајућих метода прикупљања података, увођење нових административних извора података у статистичка истраживања, повезивање и упоређивање података из различитих извора при производњи званичних статистичких података, успостављање и кориштење статистичких регистара, те размјена статистичких података унутар система активности су усмјерене на смањење оптерећености извјештајних јединица и повећање ефикасности статистичког система.

Систем прикупљања, обраде и објављивања статистичких података заснива се на најбољим праксама које примјењују најразвијенији статистички системи. Непрекидно се уводе технолошка унапређења са циљем да се поједностави и редукује број захтјева према извјештајним јединицама.

На овај начин се смањује оптерећења извјештајних јединица и подиже квалитет статистичких процеса, али и смањење трошкова.

Технолошке иновације у области статистике захтијевају и подразумевају и непрекидно осавремењивање и обнављање технолошке базе за кориштење информационих и комуникационих технологија тј, набавку хардвера и софтвера, као и израду новог веб сајта што

захтијева и значајна финансијска средства. Из тог разлога фокус Завода је да и у наредном периоду прати трендове и обнавља ресурсе, у складу са својим потребама и финансијским могућностима.

Стратешки фокус 4: Јачање сарадње са даваоцима и корисницима података и јачање повјерења у званичну статистику

Завод ће у остваривању Статистичког програма континуирано радити на унапређењу сарадње са даваоцима и корисницима података.

У циљу промоције статистике и повећања интереса за статистичке податке, Завод је прије двије године почео да одржава статистичку конференцију, као манифестацију „отворених врата“ за најшири круг заинтересованих лица, а будући да су реакције изузетно позитивне, та пракса ће бити настављена и у наредном периоду.

Приликом одржавања Друге статистичке конференције, 2024. године, Завод је представио и прво издање часописа „Показатељ“, који најбоље илуструје улогу Завода у друштву, а часопис се од 2025. године публикује у полугодишњој динамици.

Осим ових активности, Завод настоји и да непосредним контактима и одговарајући на захтјеве корисника, као и коришћењем разних медија и модерних технологија унаприједи ову сарадњу, и додатно се отвори према корисницима. Завод планира да буде што више присутан у штампаним и електронским медијима, путем добро организованих конференција за штампу, унапређивањем изгледа и квалитета публикација, побољшањем и модернизацијом званичног сајта Завода, објављивањем података у ПДФ и EXCEL формату, организовањем званичних промоција издања Завода, популаризацијом статистике путем пригодних џепних публикација. Календар публикација ће, као и до сада, и у наредном периоду бити доступан јавности. При свему томе, максимално ће се водити рачуна о поштовању једног од основних статистичких принципа, принципа повјерљивости и заштите података, чиме Завод и даље гради максимално повјерење када су у питању даваоци података. Резултати званичне статистике јесу и морају бити доступни истовремено свим корисницима под једнаким условима. Такве активности Завода наставиће се и у наредном периоду.

Стратешки фокус 5: Управљање квалитетом, мјерење и реализација стандарда квалитета

У реализацији статистичког пословног процеса и пружању корисницима висококвалитетних података и услуга, Завод поштује УН Основне принципе званичне статистике (енгл. United nations Fundamental Principles of Official Statistics) и Кодекс праксе европске статистике (енгл. European Statistics Code of Practice), с циљем потпуне усклађености са овим међународним и европским стандардима. Квалитет институционалног окружења, те статистичких процеса и производа развијаће се у складу са принципима квалитета који укључују професионалну независност, овлашћење за прикупљање података, адекватност ресурса, посвећеност квалитету, статистичку повјерљивост, непристраност и објективност, добру методологију и одговарајуће статистичке процедуре, умјерено оптерећење давалаца података, економичност, те релевантност, тачност и поузданост, правовременост и тачност објављивања, упоредивост, усклађеност, доступност и разумљивост.

Завод континуирано имплементира Заједнички оквир за процјену (Common Assessment Framework – CAF) као алат за систематско управљање укупним квалитетом. У току 2024. године вршено је упознавање са ажурираном методологијом за примјену CAF 2020, пете верзије овог модела, у којем се већи фокус ставља на концепте дигитализације, организационе агилности, одрживости и разноврсности у оцјени примјене критеријума модела.

Извјештавање о квалитету статистичких активности и производа наставиће се и у наредном периоду, а према стандардима, препорукама и најбољим праксама Европског статистичког система.

2.2.2. SWOT анализа

Ради сагледавања снага и слабости, те вањских прилика и пријетњи са којима се суочава, Завод је сачинио SWOT анализу. Ова анализа даје преглед кључних фактора који утичу на рад Завода и послужиће као добар основ за доношење одлука које су стратешки важне у смислу усмјеравања и планирања будућег пословања.

		СНАГЕ	СЛАБОСТИ
УНУТРАШЊИ ФАКТОРИ	Људски Ресурси	Стручно, професионално, едуковано, обучено, квалитетно и компетентно особље	Недовољан број и флукуација кадрова што може довести до смањене ефикасности у раду, те успорити побољшање и развој статистике Пад интереса високо квалификованих кадрова за рад у органима управе (прије свега ИТ стручњака и математичара) Процедура за запошљавање траје дуго времена.
	Финансијски ресурси	Усклађеност са планираним буџетским средствима за наведени период	Немогућност планирања и спровођења нових или већ постојећих истраживања због ограничености буџетских средстава
	Организација	Адекватно успостављена унутрашња организација и добра сарадња између унутрашњих организационих јединица	Непопуњеност појединих организационих дијелова стручним кадровским рјешењима, услед ограничености финансијских средстава
	Технологија	Развијена ИТ инфраструктура, те примјена савремених метода и технологија у производњи статистике	Застарјелост одређеног дијела опреме због убрзаног технолошког развоја и немогућност набављања савременије због недостатка финансијских средстава
ВА	ПРИЛИКЕ		ПРИЈЕТЊЕ
	Политички	Процес придруживања ЕУ	Регионална сигурносна нестабилност

	Јачање сарадње са статистичким институцијама у региону	Политичка неслагања на нивоима власти у БиХ
		Пренос надлежности са ентитетског на ниво БиХ
		Потешкоће у сарадњи са друге двије статистичке институције у БиХ
	Економски	Немогућност наставка реализације статистичких активности услед завршетка међународних пројеката и недовољних средстава у буџету Завода
		Блокада ЕУ фондова због неиспуњавања услова у процесу ЕУ интеграција
Социјални	Раст потреба за статистичким подацима и јачање значаја статистике, сарадња са другим статистичким институцијама, административним изворима, даваоцима и корисницима података и обучавање корисника у циљу бољег разумијевања статистике	Недовољна сарадња са научноистраживачком заједницом, неразумијевање постојећих прилика у БиХ од стране међународних експерата и непримјењивост одређених методологија, те неразумијевање и недовољан степен повјерења у званичну статистику
Технолошки	Модернизација прикупљања података кроз развој информационих технологија, те коришћење административних извора података	Неадекватна опремљеност и слабо познавање употребе информационо комуникационих средстава од стране извјештајних јединица, што онемогућава успјешно промовисање статистике
Правни	Измјене и допуне закона о статистици Републике Српске и БиХ, или доношење нових законских прописа	Нехармонизовани прописи на нивоу БиХ и ентитета, те неадекватна законска регулатива у области статистике

2.3. ВИЗИЈА РАЗВОЈА И СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СА ИНДИКАТОРИМА

Визија статистике у Републици Српској је да јачањем својих стручних и инфраструктурних капацитета и усвајањем и примјеном најбоље статистичке праксе постигне усклађеност са међународним статистичким стандардима, европском статистиком и начелима Кодекса праксе европске статистике, поштујући фундаменталне вриједности, као што су стручност, независност, непристрасност итд.

Визија се остварује помоћу сљедећих важних принципа:

1. Професионална независност – значи независност статистичких институција од било каквих спољних утицаја на развој, производњу и дисеминацију статистике;
2. Ефикасност - значи смањење административног оптерећења и способност брзог реаговања на жеље корисника;
3. Објективност – статистичке институције производе статистичке податке на објективан, професионалан и транспарентан начин, уз једнак третман свих категорија корисника;
4. Поузданост - значи да званична статистика израђена од стране статистичких институција одражава стварно стање, објективно и досљедно, у складу са међународним стандардима;
5. Статистичка повјерљивост - тајност давалаца података, повјерљивост информација које пружају и њихова употреба искључиво у статистичке сврхе, те сигурност података у потпуности су загарантовани.
6. Иновативност - значи позитивну промјену у стварању нових производа, услуга, процеса и организације статистике у циљу побољшања квалитета статистике;
7. Корисност - значи доступност, релевантност и правовременост, као и употребљивост информација које корисницима нуди статистика;
8. Преданост квалитету – статистичке институције систематично и редовно утврђују предности и недостатке како би се континуирано побољшавао квалитет процеса и резултата.

СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СА ИНДИКАТОРИМА

Циљеви статистике у периоду 2026–2029. година

При одређивању циљева и активности за постизање циљева поштовани су прописи из области статистике на нивоу Републике Српске, БиХ и ЕУ, добра пракса, као и захтјеви домаћих, европских и других међународних корисника у зависности од расположивих ресурса (финансијских и кадровских) који су на располагању Заводу.

Званична статистика Републике Српске је основни извор података о економској и друштвеној структури Републике Српске, те у том смислу Завод настоји да производи објективне статистичке податке за све кориснике, како би се на основу анализе статистичких података и њиховог коришћења доносиле одлуке у условима тржишне економије;

Завод је стога дефинисао сљедеће стратешке циљеве:

1. Званична статистика Републике Српске произведена у складу са потребама корисника и новим изазовима;
2. Унапређење статистичког пословног процеса;
3. Уређено институционално окружење.

1. Званична статистика Републике Српске произведена у складу са потребама корисника и новим изазовима

Сврха званичне статистике је да корисницима пружа објективне, поуздане и правовремене статистичке податке, које ће користити надлежни органи и појединци у доношењу одлука, како на нивоу Републике Српске, тако и на другим корисничким нивоима. У окружењу које се брзо мијења, нужно је да се и статистичка истраживања правовремено и ефикасно прилагођавају.

Званична статистика у Републици Српској важна је и у међународним оквирима, јер омогућава поређење индикатора друштвеног и економског развоја Републике Српске са другим земљама.

Завод ће настојати да се, у периоду на који се Статистички програм односи, изврши хармонизација статистичких истраживања и индикатора са потребама корисника и стандардима Европског статистичког система који су наведени у важећем Компендијуму. Према тренутно важећем Компендијуму 2025 статистичка истраживања су груписана у следеће домене: Демографија и социјалне статистике, Економске статистике, Секторске статистике, Животна средина, Мултидоменске статистике, Развој и унапређење статистичке инфраструктуре и методологије, као и посебна област Управљање квалитетом, евалуација и статистичка координација.

Током програмског периода, потребно је да се флексибилно реагује на потребе корисника да добију тражене статистичке податке. Имајући у виду да се потребе корисника врло брзо мијењају, као и да тражња за подацима постаје све израженија, планира се успостављање сталног дијалога са корисницима података, у циљу бољег увида у садашње и будуће захтјеве корисника за подацима, као и потребе за статистичким услугама. Такође, са корисницима података развијаће се партнерски однос у циљу повећања правовремености, расположивости и доступности резултата званичне статистике.

Пружањем квалитетних, хармонизованих и правовремених званичних статистичких података осигураће се расположивост непристрасних статистичких података за друштво и економију.

Дисеминацијски производи и услуге ће бити ефикасније припремљени, што ће се постићи кроз додатне обуке запослених, рационалним коришћењем ресурса и ефикаснијим коришћењем информационих технологија.

Прилагођавање резултата званичне статистике различитим групама корисника, захтијеваће развој различитог нивоа доступности података. Сходно томе, најшири приступ корисницима детаљним базама података биће омогућен даљим развојем динамичке веб - странице, односно, израдом новог веб-сајта Завода заснованог на најновијим трендовима и технологијама које се користе за израду веб сајтова, што ће омогућити коришћење података на најдетаљнијем нивоу. Такође, биће развијени нови видови публикација података који ће укључивати визуализације, анимације и на тај начин презентовати резултате званичне статистике на разумљив и једноставан начин. Резултати званичне статистике биће дистрибуисани путем електронских мрежа, мобилних апликација, видео записа, итд.

Континуирано ће се вршити едукација корисника у циљу њиховог упознавања с радом и предузетим статистичким активностима. У вези с тим дјеловаће се у правцу формирања Одбора корисника у чијем саставу би требало да буду представници из свих група корисника. Указује се и потреба обуке за представнике медија у циљу да се вијести у вези са социо-економским стањем и промјенама презентују објективно и тачно.

У претходном периоду, званична статистика се заснивала искључиво на традиционалним изворима података (прикупљање података на бази извјештавања, директно интервјуисање и мали број административних извора). Међутим, савремени технолошки трендови многе аспекте живота исказали су кроз дигиталне податке и тиме отворили нове могућности у погледу развоја званичне статистике. Поменути извори могу бити комплементарни традиционалним изворима података у циљу побољшања правовремености, доступности и осталих компоненти квалитета званичне статистике.

Масовни подаци (Big Data) увешће се као извор података према потреби. Отворена питања у вези с приступом, дозвољеном употребом, сигурношћу информација, биће ријешена у уској сарадњи с власницима масовних података, доносиоцима одлука и с другим надлежним институцијама. У зависности од пословних потреба, развијаће се и имплементација иновативних информационих рјешења. Унаприједиће се методологије масовне обраде података и оквир квалитета.

Поред коришћења нових извора података, посебна пажња биће посвећена даљем унапређењу регистара, база и евиденција података, који су у посједу органа државне управе и јавних предузећа, у производњи званичне статистике, како би се смањили трошкови производње резултата званичне статистике и оптерећеност пословних субјеката и грађана у достављању података путем традиционалних статистичких истраживања и анкета.

У наставку дајемо преглед индикатора утицаја на стратешки циљ Званична статистика Републике Српске произведена у складу са потребама корисника и новим изазовима.

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1	ИНДИКАТОРИ УТИЦАЈА	ПОЛАЗНА ВРИЈЕДНОСТ (2026)	ЦИЉНА ВРИЈЕДНОСТ (2029)
Званична статистика Републике Српске произведена у складу са потребама корисника и новим изазовима	Проценат реализације статистичких истраживања/активности	96%	100%
	Корисничка оцјена квалитета статистичких података (скала од 1 до 5)	4,04	4,10
	Проценат реализације статистичких активности из области статистичке инфраструктуре и методологије	100%	100%

2. Унапређење статистичког пословног процеса

Спровођење стратешких циљева не може се одвојити од ефикасности организације у институцији, системског приступа задацима на нивоу институције и запослених, праћења процеса и брзине спровођења промјена.

Завод ће се залагати за даље повећање ефикасности пословног процеса, а што током програмског периода подразумијева: иновативна рјешења, прилагођавање организационе структуре, јачање управљања, стандардизацију процеса производње статистичких података и побољшање ефикасности статистичке производње и дисеминације.

Технолошки напредак и захтјеви корисника су се знатно промијенили, што се нужно одразило и на природу статистичких истраживања, тако да се поред високог квалитета резултата званичне статистике, постављају и нови изазови који произлазе из промјене приступа производњи званичне статистике и стварању вишедимензионалних база података. Коришћење нових извора података, као и наставак рада на коришћењу административних база података, захтијева развијање нових метода у прикупљању, обради и анализи података како би се гарантовао квалитет у складу са принципима Кодекса праксе званичне статистике. То подразумијева коришћење разноврсних техника у прикупљању података (CATI, CAPI, CAWI, итд.) као и нове инвестиције у ИТ систем за прикупљање, обраду, анализу и дисеминацију података.

Начин прикупљања података треба да се прилагоди модерним информатичким могућностима, као и потребама и карактеристикама посматране популације. Електронско прикупљање података требало би бити главна метода за добијање података од пословних субјеката. Упитници и други инструменти за прикупљање података треба да буду јасни, тестирани и објављени прије почетка прикупљања података.

Увођење савремених ИТ рјешења у свим фазама статистичког процеса у времену брзог информационог напретка, као и у условима глобализације, представља неопходност, како би се повећала брзина и квалитет у прикупљању података и искористили нови расположиви извори података. Стога је потребно вршити континуирану набавку најновијих лиценцираних софтверских пакета за обраду и складиштење података, као и друге опреме која је неопходна за осавремењавање постојећег статистичког процеса.

Буџетска ограничења представљају додатни захтјев за већу исплативост у прикупљању и обради података, захтијевајући увођење оптималних метода прикупљања података, користећи модерна информационо-комуникациона рјешења гдје је то могуће.

Треба да се развија флексибилна ИТ инфраструктура и технички стандарди ради једноставнијег и ефикаснијег прикупљања и обраде, објављивања и документовања резултата званичне статистике, према Генеричком моделу статистичког пословног процеса (GSBPM). Успостављањем овако дефинисаног ИТ система, унаприједиће се правовременост и релевантност званичне статистике, повећати ефикасност, смањити оптерећеност испитаника интеграцијом података из административних извора података и размјеном статистичких података између доменских статистика.

Поступци ће бити подржани, транспарентним и у највећој могућој мјери аутоматизованим метаподацима. Користиће се усклађени појмови, класификације и дефиниције варијабли и модерна методолошка рјешења. Коришћењем најновије технологије и развојем иновативних ИТ рјешења, информационо-комуникациона инфраструктура и технологија омогућиће високофункционални информациони систем, који је способан за спровођење статистичког процеса.

Реализација стратешког циља унапређење статистичког пословног процеса омогућиће се кроз оптимизацију статистичког пословног процеса, коришћење иновативних ИКТ инструмената за прикупљање примарних података, развој и надоградњу серверске и комуникационе инфраструктуре, као и кроз ефикасније управљање процесом дисеминације.

У наставку дајемо преглед индикатора утицаја на стратешки циљ Унапређење статистичког пословног процеса.

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2	ИНДИКАТОРИ УТИЦАЈА	ПОЛАЗНА ВРИЈЕДНОСТ (2026)	ЦИЉНА ВРИЈЕДНОСТ (2029)
Унапређење статистичког пословног процеса	Унапријеђени и проширени серверски и софтверских капацитета за обезбјеђење континуираног уноса и валидације података, праћење и управљање спровођења анкетних активности путем интернета	5%	7%
	Повећање адекватних људских ресурса за функционисање статистичког система у односу на претходну годину	3%	4%
	Оцјена корисника за карактеристике и функционалност веб-сајта Завода (на скали од 1 до 5)	3,88	4,00

3. Уређено институционално окружење

Институционални оквир и окружење значајно утичу на ефикасност и углед статистичке институције која развија, производи и дисеминира поуздану статистику.

У сврху успостављања ефикасног и рационалног система званичне статистике који ће бити у стању да одговори потребама корисника, неопходно је обезбиједити адекватан правни оквир. Измјена законодавства се поставља као императив с обзиром на потребу увођења нових мјера и инструмената за увођење једноставнијег нормативног рјешења организације и функционисања система званичне статистике кроз усклађивање с европским правним оквиром, уважавајући постојећу уставну структуру и организацију статистичког система у Републици Српској и БиХ.

Развијањем повјерења у статистику Републике Српске, треба да се побољша доступност и свијест о услугама које Завод нуди и ојача интеринституционална сарадња на унутрашњем и међународном нивоу. Запослени треба да активно учествују у побољшању статистичких активности, размјени најбољих пракси, продуктивним расправама, уз лични и професионални развој.

У настојању да повећа друштвену одговорност статистичке институције, Завод ће креирати пријатељско окружење за запослене. Своје активности Завод ће усмјерити на развој нових знања и метода и на размјену добре праксе, укључивање у што више међународних активности за стицање искуства у међународној сарадњи, јачање капацитета тимског рада и пројектног рада, упознавање са изазовима мултикултурализма, проширивање погледа изван локалног окружења и стицање нових знања.

Циљ статистике Републике Српске је подстицање развоја званичне статистике у правцу усклађивања методологија и стандарда с међународним стандардима. Континуирано ће се проводити усклађивање са захтјевима статистичког система ЕУ у погледу броја статистичких показатеља и примијењене методологије.

Званична статистика и имплементација оперативних циљева ће се заснивати на начелима Кодекса праксе европске статистике, који ће бити уграђени у нови Закон о званичној статистици Републике Српске, а то су: професионална независност, координација и сарадња, мандат за прикупљање података, адекватност ресурса, посвећеност квалитету, повјерљивост статистичких података, непристрасност и објективност, добра методологија, одговарајуће статистичке процедуре, смањење оптерећености извјештајних јединица, ефикасност и економичност, релевантност, тачност и поузданост, правовременост и прецизност, усклађеност и упоредивост, као и доступност и јасност података.

Статистичка дјелатност заснива се на знању, тако да су кадрови кључни за постизање циљева наведених у овом Статистичком програму. Статистичари треба да буду ефикасни, креативни, флексибилни, спремни на проналажење рјешења, радећи у колегијалном духу и доприносећи раду и развоју званичне статистике.

Што се тиче људских ресурса, посебна пажња ће бити усмјерена на пружање знања и вјештина потребних за рад у модерној статистичкој институцији, одговарајућој организацији рада и лидерству. Из ових разлога користиће се Општи модел генеричких активности за статистичке организације (GAMSO) који описује и дефинише активности које се одвијају у типичној организацији која производи званичну статистику. Овај модел проширује и допуњује GSBPM

додавањем додатних активности потребних за подршку статистичке производње. Модел ће прије свега послужити као основа за планирање ресурса институције, као основа за мјерење трошкова израде званичне статистике на начин који се може упоредити између статистичких организација, као алат за помоћ у процјени спремности институције за спровођење различитих аспеката модернизације и као подршка систему управљања ризицима.

Уређено институционално окружење, као један од стратешких циљева у наредном периоду, постићи ће се кроз усклађивање званичне статистике са ЕУ правним оквиром, прилагођавање званичне статистике стандардима у области управљања квалитетом, прилагођавање званичне статистике стандардима у области заштите повјерљивих података, као кроз јачање институционалних ресурса и међуинституционалних односа.

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3	ИНДИКАТОРИ УТИЦАЈА	ПОЛАЗНА ВРИЈЕДНОСТ (2026)	ЦИЉНА ВРИЈЕДНОСТ (2029)
Уређено институционално окружење	Усвајање планираних законских прописа у области статистике	Припремљен нацрт планираних прописа	Прописи у примјени
	Ниво усклађености са најновијим стандардима извјештавања о квалитету	95%	98%
	Осигурана заштита повјерљивости података	100%	100%

Остваривање циљева Статистичког програма Републике Српске за период 2022-2025. година

Статистички програм Републике Српске за период 2022-2025. година, који је донесен 2021. године, фокусиран је био на сљедеће активности:

- Производња објективних статистичких података за све кориснике;
- Анализа статистичких података и њихово коришћење у процесима доношења одлука у условима тржишне економије;
- Стварање основа за коришћење статистичких података у научноистраживачком и стручном раду;
- Јачање повјерења у званичну статистику и повећавање броја корисника статистичких података.

Наведене активности оствариване су спровођењем сљедећих стратешких циљева:

- Званична статистика Републике Српске произведена у складу са потребама корисника и новим изазовима;
- Унапређење статистичког пословног процеса;
- Уређено институционално окружење.

Статистички програм је непосредно спровођен од стране Завода, овлашћених произвођача званичне статистике и надлежних институција у Републици Српској.

Спровођење Статистичког програма и наведених циљева обезбиједило се одређивањем истраживања и праћењем њиховог извршавања путем реализације очекиваних резултата у складу са годишњим плановима рада који су, за вријеме трајања Статистичког програма, реализовани у готово стопроцентном износу (у 2022. години реализовано је 98,35% планираних истраживања, у 2023. години реализовано је 96,72% планираних истраживања, у 2024. години реализовано је 96,69 планираних истраживања).

Процјена ризика реализације Статистичког програма Републике Српске за период 2026–2029.

Процјена изложености ризику је потребна како би се утврдили најзначајнији ризици који се могу очекивати у реализацији Статистичког програма, да би се ефикасно избјегли, отклонили или свели на најмању мјеру. Рангирање ризика је основа за одређивање приоритета и показује изложеност ризицима спровођења Програма. Надлежни органи за послове статистике у Републици Српској ће тежити превентивном и континуираном процесу контроле и отклањања могућег ризика, најприје кроз систем идентификације и степена озбиљности ризика.

Ризик се сматра озбиљним, ако представља директну пријетњу успјешном остварењу циља или завршетку активности, ако ће проузроковати знатну штету интересним групама (запосленим, корисницима и донаторима - пројекти финансирани од стране ЕУ), ако ће за посљедицу имати повреду закона и других прописа, ако ће за посљедицу имати значајне финансијске губитке, ако се доводи у питање сигурност запослених, ако озбиљно утиче на углед статистичких институција и произвођача статистике.

У наставку текста слиједи табеларни преглед ризика реализације Статистичког програма Републике Српске за период 2026-2029. година у коме су наведени описи ризика, вјероватноћа, утицај и активност као одговор на ризик.

ОПИС РИЗИКА	ВЈЕРОВАТНОЋА ¹⁾ (м, с, в)	УТИЦАЈ ²⁾ (н, у, в)	АКТИВНОСТ (Одговор на ризик)
С обзиром на потребу увођења нових мјера и инструмената усклађивања система званичне статистике кроз усклађивање с европским правним оквиром, постојећи законодавни оквир отежава ефикасан развој, производњу и дисеминацију званичне статистике.	с	в	Доношење новог законодавног оквира (Закон о званичној статистици).
Недостатак (финансијска ограничења) средстава за одређена анкетна истраживања може довести до неспровођења или кашњења у спровођењу активности.	в	в	Комуникација с доносиоцима одлука (консултације о буџету) и правовремено планирање буџетских средстава.
Неодговарајућа кадровска попуњеност, потреба за додатном обуком запослених за додијелене задатке, или непостојање организационих јединица за извршење активности које захтијевају ЕУ стандарди, што може довести до кашњења и/или се одразити на сам квалитет спроведених истраживања.	в	в	Информисање доносилаца одлука о недовољном броју запослених, учешће у радионицама и међународним обукама које ће доприносити унапређењу знања и вјештина запослених, активно праћење организационих и структурних промјена у земљама окружења, флексибилније прилагођавање захтјевима европских стандарда.
Недостатак финансијских средстава за модернизацију информационо - комуникационе инфраструктуре и технологија, као и ослањање на застарјелу	в	в	Јасна надлежност, превентивно одржавање, осигурање резервне опреме, планирање обнављања ИТ

технологију узрокује застоје, отежани рад и немогућност обављања планираних задатака.			инфраструктуре, обезбјеђење буџетских средстава, итд.
Откривање повјерљивих статистичких података (микроподаци, агрегирани подаци или заштићени агрегати пред објављивање) може довести до губитка повјерења давалаца статистичких података, што за посљедицу може имати већи неодзив.	м	в	Спровођење и прилагођавање сигурносних и политика заштите података, образовање запослених.
Неизлажење у сусрет захтјевима и потребама корисника може довести до губитка повјерења у званичну статистику.	м	у	Праћење потреба постојећих корисника, препознавање потенцијално нових корисника и њихових потреба.
Немогућности примјењивања одређеног дијела стручних знања стечених на обукама и семинарима због неприлагођености напреднијим и развијенијим праксама и препорукама од европске статистике.	с	в	Улагање додатних напора у стварање услова за примјену стручних знања или испуњавање неопходних предуслова за примјену одређених стручних знања стечених на обукама и семинарима, те пракса и препорука европске статистике.
Неадекватна сарадња између статистичких институција у спровођењу планираних статистичких активности може довести до кашњења и/или изостанка спровођења одређених статистичких истраживања/ активности.	с	в	Досљедна примјена важећих законских и подзаконских прописа, споразума, те стратешких, програмских и планских докумената и поштовање договорених рокова за извршавање активности од стране статистичких институција.

Неадекватна сарадња других институција при дефинисању потребних садржаја приликом припреме статистичких истраживања.	с	в	Досљедна примјена важећих законских и подзаконских прописа, споразума, те стратешких, програмских и планских докумената од стране других институција.
Недовољан одзив извјештајних јединица и јединица посматрања у истраживањима може се одразити на квалитет резултата истраживања.	с	у	Оптимизација процеса спровођења истраживања, увођење напреднијих статистичких методологија и релевантних информационих технологија, квалитетни улазни извори, разумно оптерећење давалаца података.
Неодговарајућа кадровска попуњеност у сектору информационо-комуникационих технологија, што може довести до застоја у раду ИТ сервиса и израде неадекватних и неправовремених програмских рјешења.	в	в	Информисање доносилаца одлука о недовољном броју запослених ИТ стручњака, те стручно обучавање које ће доприносити унапређењу знања и вјештина запослених у области ИТ-а.
Флуктуација кадрова и одсуства по различитим основима могу довести до кашњења и/или се одразити на квалитет спроведених истраживања.	с	в	Адекватно планирање потребних финансијских и кадровских ресурса приликом израде захтјева за буџетским средствима и додјеливања тражених ресурса.
Финансијска ограничења у вези са набавком статистичких алата који би омогућили дизајнирање дисеминационе базе.	с	у	Адекватно планирање потребних финансијских ресурса приликом израде захтјева за буџетским средствима и додјеливања тражених средстава.
Недовољна стручност запослених може довести до неадекватне примјене стандардних алата приликом израде	с	н	Стручно оспособљавање запослених.

контролних, документацијских, публикацијских и осталих табела.			
Неадекватно управљање процесом прикупљања података може имати за посљедицу лош квалитет прикупљених података, што се одражава на поузданост резултата истраживања.	с	в	Примјена процедура, упутстава и других докумената за поједине компоненте процеса прикупљања података.
Неспровођење поступака контроле података може за посљедицу имати лош квалитет обрађених података, што се одражава на поузданост резултата истраживања.	с	в	Примјена процедура, упутстава и других докумената за поједине компоненте процеса прикупљања података.
Неадекватно укључивање заинтересованих корисника и захтјева из ЕУ регулатива при утврђивању потреба за новим статистикама, за посљедицу може да има неиспуњење корисничких захтјева за одређеним статистичким истраживањем.	с	в	Утврђивање потребе за одређеним статистичким истраживањем, провјеравање постојећих извора података, идентификација корисника, разматрање захтјева корисника, потписивање споразума о доступности нових извора података корисницима, анализа и тестирање новог модела који обухвата расположивост потребних ресурса, калкулација трошкова, и сл.
Повећање захтјева корисника у условима ограниченог буџетског финансирања може довести до неиспуњења ових захтјева, што за посљедицу може имати неиспуњење активности планираних овим Програмом.	в	в	Адекватно планирање финансијских средстава приликом израде захтјева за буџетским средствима и додјељивање тражених средстава.

¹⁾ Вјероватноћа: м - мала, с - средња, в - висока

2) **Утицај:** н - **низак**, у - **умјерен**, в - **висок**

За рангирање ризика кориштени су подаци добијани на основу свеобухватних анализа постојећег стања, дугогодишње праксе и искустава, службене документације, те спроведених разговора са запосленима на појединим рефератима.

Ризици ниског интензитета не захтијевају посебно дјеловање, ризике средњег интензитета потребно је надзирати, док ризици високог интензитета захтијевају активно дјеловање у њиховом сузбијању и ограничавању.

Вјероватноћа и утицај ризика смањују се избором одговарајућег одговора на ризик. Одлука зависи од важности ризика, толеранције и става институције према ризику.